



MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
THE ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTER

Reykjavík, 13. febrúar 2007.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

**UMSÖGN MANNRÉTTINDASKRIFSTOFU ÍSLANDS FRUMVARP TIL LAGA UM
BREYTINGU Á ALMENNUM HEGNINGARLÖGUM, NR. 19/1940, BREYTINGU Á LÖGUM
UM ÚTLENDINGA, NR. 96/2002, OG LÖGUM UM ATVINNURÉTTINDI ÚTLENDINGA, NR.
97/2002, MEÐ SÍÐARI BREYTINGUM (FÓRNARLAMBAVERND).**

Frumvarp þetta miðar að aukinni vernd fyrir fórnarlömb mansals og því að sporna við mansali sem brýtur gróflega gegn mannréttindum og grundvallarfrelsi þolenda. Því hlýtur Mannréttindaskrifstofa Íslands (MRSÍ) að fagna efni frumvarpsins og láta í ljós þá von að það nái fram að ganga ásamt því sem heitið er á stjórnvöld að fullgilda fyrir Íslands hönd samning Sameinuðu þjóðanna um aðgerðir til að sporna við skipulagðri, fjölþjóðlegri glæpastarfsemi ásamt viðaukum, sem undirritaður var 13. desember 2000 og samning Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansali (ETS 197) sem undirritaður var 16. maí 2005.

UMSÖGN

Mannréttindaskrifstofa Íslands hefur farið yfir ofangreint frumvarp og telur ekki að það brjóti á neinn hátt í bága við mannréttindalög, hvorki ákvæði íslenskra laga né alþjóðalaga. Hins vegar telur skrifstofan að nánari skilgreining á hinum ýmsu þáttum þeirrar verndar og stuðnings sem lögunum er ætlað að tryggja væri til bóta.

Fyrirliggjandi frumvarp er í samræmi við samning Sameinuðu þjóðanna um aðgerðir til að sporna við skipulagðri, fjölþjóðlegri glæpastarfsemi þar sem gert er ráð fyrir að fórnarlömb slíkrar alþjóðlegrar glæpastarfsemi njóti verndar og aðstoðar, sbr. t.d. 25. – 26. gr. samningsins. Í inngangi viðauka við samninginn um bann við verslun með fólk, er lögð áhersla á að ná til og refsa þeim sem standa að versluninni en vernda fórnarlömbin, m.a. með vitnavernd og á annan hátt. Í 7. gr. viðaukans kemur t.d. fram að gera skuli ráðstafanir, í lögum eða á annan hátt, til að aðstoða þolendur, m.a. með því að leyfa þeim að dveljast tímabundið í landinu eða setjast að þar, og skulu mannúðarsjónarmið höfð að leiðarljósi.

Mannréttindaskrifstofan áréttar að lagabreytingar einar og sér nægja ekki til að útrýma því alþjóðlega samfélagsmeini sem mansal er. Mannréttindaskrifstofan leggur áherslu á að nálgast þurfi viðfangsefnið út frá kynjasjónarmiðum, á heildstæðan hátt, í samráði við þá aðila sem best þekkja til – fagaðila og félagasamtök. Til að fyrirhugaðar lagabreytingar nái tilgangi sínum leggur Mannréttindaskrifstofan áherslu á mikilvægi þess að íslensk yfirvöld geri heildstæða aðgerðaáætlun gegn mansali. Áætlunin taki til löggjafar, dómstóla, saksóknara og löggæslu, félagslegra úrræða, fræðslu til almennings og þeirra fagaðila sem að málum koma; ásamt sértækum aðgerðum innan mennta-, heilbrigðis- og félagslega kerfisins.



MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
THE ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTER

UMFJÖLLUN UM EFNI FRUMVARPSINS

I. KAFLI

Breyting á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940, með síðari breytingum.

1. gr.

Mannréttindaskrifstofan telur æskilegt að hér verði að auki bætt við málslið í samræmi við skilgreiningu b-liðar Palermo-viðaukans. Þar segir að samþykki þess sem er fórnarlamb mansals skipti engu máli í tilvikum þegar einhverjum þeim aðferðum sem lýst er í a-lið hefur verið beitt

Breyting á lögum um útlendinga, nr. 96/2002 og lögum um atvinnuréttindi útlendinga nr. 97/2002, með síðari breytingum.

Nauðsynlegt er að samræma frumvarpið núgildandi löggjöf um útlendinga og að skýrar verði kveðið á um hvers konar atvinnu- og dvalarleyfi eigi að veita fórnarlömbum mansals og eftir hversu langa dvöl hérlendis þau eigi rétt á ótímabundnum leyfum.

1. mgr. 2. gr. frumvarpsins kveður á um að gefa skuli útlendingi sem er fórnarlamb mansals, kost á sérstöku tímabundnu dvalar- og atvinnuleyfi gegn því að hann aðstoði yfirvöld. Samkvæmt 3. mgr. 2.gr. skal dvalar- og atvinnuleyfið veitt til 18 mánaða, með mögulegri framlengingu um jafnlangan tíma og í 5. mgr. 2. gr. er kveðið á um að þeir sem þiggi fórnarlamba- og vitnavernd skuli eiga kost á aðstoð við að sækja um búsetuleyfi skv. 15. og 15. gr. a þegar þeir njóta ekki lengur fórnarlambaverndarinnar. Samkvæmt þessum ákvæðum virðast fórnarlömb mansals mega sækja um ótímabundið dvalar- og atvinnuleyfi eftir 36 mánuði en. samkvæmt 1. mgr. 15. gr. útlendingalaga má fyrst veita útlendingi ótímabundið dvalarleyfi, eða búsetuleyfi, þegar hann hefur dvalið hér á landi samfelld síðustu þrjú ár samkvæmt dvalarleyfi sem ekki er háð takmörkunum og einstaklingur sem hefur dvalarleyfi af mannúðarástæðum getur sótt um óbundið dvalar- og atvinnuleyfi eftir þriggja ára dvöl. Að auki má af 11. gr laga um atvinnuréttindi útlendinga leiða að ekki er að jafnaði heimilt að veita útlendingi óbundið atvinnuleyfi fyrr en eftir að minnsta kosti þriggja ára dvöl. Því verður að koma skýrt fram í lögnum hvenær þeir sem þigga fórnarlambavernd megi sækja um óbundið dvalar- og atvinnuleyfi,

Annað sem nauðsynlegt er að taka til athugunar er að tryggja þarf að fórnarlömb mansals hljóti ekki refsingu samkvæmt h-lið 57. gr. laga um útlendinga sem kveður á um að það hafa í vörslum sínum falsað vegabréf, fölsuð skilríki eða falsaða vegabréfsáritun varði sektum eða fangelsi allt að tveimur árum. Ljóst er að fórnarlömb mansals hafa oft undir höndum fölsuð ferðaskilríki.

Að auki skal þess getið að fórnarlömb mansals, sem oft hafa verið neydd til að stunda vændi eða refsivert athæfi af kúgurum sínum, hafa gjarnan verið dæmd til refsingar en skv. 20. gr. laga um útlendinga er heimilt til að vísa útlendingi úr landi ef hann hefur á síðustu fimm árum afplánað refsingu erlendis eða verið dæmdur þar til refsingar fyrir háttsemi sem að íslenskum lögum getur varðað fangelsi lengur en þrjá mánuði. Framlagning sakavottorðs er einnig skilyrði



MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
THE ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTER

fyrir veitingu dvalarleyfis fyrir ríkisborgara landa utan EES. Brýnt er að skýrt sé kveðið á um að fórnarlömbum mansals, einnig þeim með sakaferil, geti staðið til boða fórnarlambavernd.

Að lokum telur Mannréttindaskrifstofan æskilegt að aukið verði við frumvarpið ákvæði er tiltaki að ekkert í lögunum skuli hafa áhrif á vernd þá sem íslensk lög og alþjóðasamningur um stöðu flóttamanna frá 28. júlí 1951, ásamt viðauka, kveða á um til handa flóttamönnum og þeim sem flýja ofsóknir.

Virðingarfyllst,

f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands

Guðrún D. Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri